

2. Актуальні питання та перспективи розвитку судової експертизи в умовах війни. Всеукраїнська громадська організація «Союз експертів України». URL: https://seu.in.ua/last_news/aktualni-rytannya-ta-perspektyvu-rozvytku-sudovoyi-ekspertyzy-v-umovah-vijny/.

3. Клюев О. Перспективи розвитку судової експертології в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Д-р юрид. наук, професор, ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса». Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2022. Вип. 4 (29), м. Харків, Україна. С. 5–11.

Кулик Євгенія В'ячеславівна,
курсантка 2-го курсу
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Приходько Юрій Павлович,
доцент кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПОПЕРЕДНЬОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СЛІДІВ ВІДМИКАННЯ І ЗЛАМУ ЗАМКІВ НА МІСЦІ ПОДІЇ

Замикаючі технічні засоби є складовими елементами практично будь-якої охоронної системи, від самої примітивної до найтехнологічнішої. Тому досить часто саме вони стають першими об'єктами злочинного впливу, що передує іншим протизаконним діям. При цьому виникає необхідність теоретичного обґрунтування розмежування понять «відмикання» і «злам». Різниця у виникненні пошкоджень при відмиканні і зломі полягає в тому, що в першому випадку пошкодження не носять цілеспрямованого характеру а є лише супутніми. При зломі пошкодження утворюються цілеспрямовано.

Попереднє дослідження слідів зламу і відмикання безпосередньо на місці події сприяє одержанню інформації про обставини та спосіб вчинення злочину, типу, виду знаряддя зламу, злочинну кваліфікацію зловмисника. Воно проводиться методами, що виключають можливість зміни зовнішнього вигляду замка,

переміщення його основних частин або деталей замикаючого механізму.

Ознаки кримінального відмикання замків, містяться всередині їхніх корпусів, а тому виявлення їх при попередньому дослідженні під час огляду місця події мало ймовірно. Виняток становлять випадки виявлення слідів у вигляді подряпин та зрушень металу на кромках шпарини для ключа або в безпосередній близькості від неї. В свою чергу, сліди зламу можуть бути виявлені як безпосередньо на самому замку, так і на елементах та пристроях його кріплення до дверей. Злам навісних замків найчастіше відбувається вириванням, перепилюванням, перерізанням або перекусуванням його дужки. Для зламу врізних замків характерне руйнування (вибивання, переламування або висвердлювання) його циліндрового механізму або руйнування корпусу, що найчастіше супроводжується значним руйнуванням прилеглої до замка ділянки дверей. Вкрай неприпустимі будь-які експериментальні дії щодо відмикання (замикання) замків як штатними ключами, так і виявленими на місці події відмичками та випадковими предметами.

Необхідно зазначити, що обов'язковій фіксації підлягають сліди зламу не лише на замку, а й на дверях, пристосуваннях для навішування замка. Слід фіксувати також конструктивні особливості дверей, дефекти і пошкодження дверей. Перелічене може відігравати неабияку роль при вирішенні питань про силові характеристики зламу, тип і вид знаряддя зламу, фізичні данні особи, яка вчинила злам. Безперечно, деякі спеціалісти стикаються з проблемами вилучення замикаючих пристроїв зі слідами пошкодження разом з об'єктом носієм, тобто може виникнути проблема вилучення замка, обумовлена тим, що володілець заперечує щодо надання пошкодженого замка на подальше дослідження, якої б вартості він не був, і це його право. Водночас, виникають найпоширеніші ситуації, коли зловмисники, покидаючи місце події, забирають з собою замки зі слідами пошкодження або конструктивні його частини.

Головним завданням попереднього дослідження слідів зламу є встановлення групової приналежності знаряддя зламу. Слідами розпилу (надпилу) може бути встановлено його вид, полотно пилки, кручену дротову пилку, напилок, розмірні характеристики і форма (ширина полотна або диска, профіль і розмір насічки напилка або надфіля). Форма і розміри обпилювань дозволяють визначити геометричні параметри і ступінь гостроти різальних елементів інструмента, використаного для зламу замка. Попереднє дослідження слідів свердління вирішує взаємозалежні завдання: встановлення

форми, розмірних характеристик свердла і встановлення типу інструмента (механічний або електричний дріль). Для цього необхідно досліджувати всю систему слідів, утворених свердлінням: наскрізні й не наскрізні сліди, стружку, кінцеві елементи, утворені при виході свердла з матеріалу перешкоди.

В свою чергу, дослідженням статистичних слідів виривання дужки або відтискання встановлюється характеристика робочої частини інструмента (знаряддя зламу): розміри, форма, конфігурація контуру, наявність окремих ознак, що дозволяють, в першу чергу, визначити його конструкцію, найменування і галузь використання у побутовій або виробничій діяльності. Останнє має істотне значення для встановлення кола осіб, причетних до роботи з ним.

Висновки та припущення криміналістів за результатами попереднього розслідування сприяють вирішенню оперативно-розшукових завдань, плануванню та організації слідчих заходів, але не мають доказового значення.

Під повну відповідальність проводиться попереднє дослідження визнаного об'єкта з використанням аналогічних методів дослідження слідів засобів злому.

Отже, з вищевикладеного можна зробити висновок про те, що при попередньому дослідженні слідів відмикання та злому замка безпосередньо на місці аварії необхідно приділити велику увагу детальному вивченню механізму пошкодження замка

Список використаних джерел

1. Кофанов А.В. Криміналістична техніка. Книга друга (частина II). Навчальний посібник. Київ: КИЙ, 2011. 351 с.
2. Разумов Е.А. Огляд місця події. Київ: РІО МВД України, 1994. 672 с.
3. Комісарів Н.Л. Актуальні проблеми криміналістичного дослідження замків і замикаючих пристроїв // Кримінально-процесуальні та криміналістичні проблеми боротьби зі злочинністю в сучасних умовах: Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції. Вип. 5. Орел: ОрдЮІ МВС України, 2002.